Skötselplan

Naturreservatet Timrilt

LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN

Skötselplan för naturreservatet Timrilt i Halmstad kommun

1. Syfte med säkerställande och skötsel

Syftet med reservatet är att bevara den biologiska mångfald som är knuten till ädellövskogar och att skydda, vårda och återställa värdefulla naturmiljöer. Områdets lövskogar med rik förekomst av bok samt med inslag av ek och annat löv, död ved och rödlistade arter ska bevaras och utvecklas. Inom ramen för ovanstående syften ska naturreservatet även stödja allmänhetens möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser.

Syftet ska nås genom att:

- gran bekämpas genom ringbarkning, avverkning eller röjning,
- all lövved lämnas i området,
- skötselåtgärder som bete, brunnsröjning kring värdefulla träd och veteranisering av yngre träd för att gynna biologisk mångfald tillåts,
- trädslagsvariation gynnas i unga bestånd,
- området i övrigt lämnas för fri utveckling så att mängden död ved och inslaget av gamla träd ökar,
- parkeringsplats och informationsskylt iordningsställs och
- nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper beaktas i skötseln av reservatet.

2. Beskrivning av området

2.1 Markslag, naturtyper och arter

Naturtyper (KNAS[1])	Areal (hektar)
Ädellövskog	10,7
Lövblandad barrskog	2,0
Triviallövskog	1,5
Granskog	1,5
Lövsumpskog	1,0
Ungskog inkl. hyggen	0,5
Triviallövskog med ädellövinslag	0,3
Barrblandskog	0,1
Tallskog	0,1
Summa	**17,8**
Varav produktiv skogsmark	17,7

[1] Naturvårdsverket 2004. Kontinuerlig naturtypskartering av skyddade områden.

Natura 2000-habitat	Areal (hektar)
9110 – Näringsfattig bokskog	8,6
9080 – Lövsumpskog	2,6
91D0 – Skogsbevuxen myr	0,3

Rödlistade och regionalt intressanta arter:

7 respektive 7 stycken, se förteckning i bilaga 5.

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning samt naturförhållanden

I Carl Malmströms historiska kartsamling (1939) kan man följa hur landskapsbilden i området har förändrats under århundradena. I mitten av 1600-talet så utgjorde Timrilt en del av ett vidsträckt sammanhängande lövskogsområde som täckte den halländska mellanbygden. På grund av utmarksbete, ljungbränning och virkesuttag upplöstes den dock gradvis och en stor del av skogsmarken utvecklades till trädfattiga ljunghedar. I 1729 års landbeskrivning av de olika halländska socknarnas skogsgeografiska förhållanden så omnämns dock att i Breareds sockens södra delar fortfarande fanns skog och att de bildade en mosaik tillsammans med ljungmarker, stenbackar och torvmarker. *”Skogarna [i Breareds sn] sammansattes företrädesvis av bok, men dessutom träffades ek, björk, al och tall. […] Ängarna voro i stor omfattning trädbevuxna”* (Malmström 1939). Besiktningsman för flottan, Johan Magnus Polheimer, skriver under tidigt 1790-tal om att i Breared (”*som före detta haft den vackraste ek och bokeskogen i Halland*”) fortfarande fanns många storvirkesekar av intresse (Larsson, K. och Simonsson, G. 2003).
I beskrivningen av ägorna som gjordes i samband med laga skifte 1836-37 (Löhr, 13-BRE-55) framgår att en stor del av reservatet klassades som öppen ängs- eller ljungmark. I södra delen av avdelning 1 ser man spår av möjligt stubbskottbruk i form av socklar och rotbuketter av bl.a. bok. De centrala delarna av reservatet beskrivs som fuktig mad, kärr eller sidvall med gräs-, ljung- eller mossvegetation. De enda områden som omnämns som trädklädda är inom avdelning 4 - ”Hägnadehultet, glest boke” står det om det område som idag är klassat som naturvärdesobjekt och söder om det låg ”Stora alekärr” beskriven som gräsvall. Detta antyder att trädkontinuitet har funnits här länge.

I och med avtagande betesgång och upphörande av ljungbränning så återtog så småningom träden området. På 1970-talet planterades gran inom det som idag innefattar den centrala delen av reservatet.

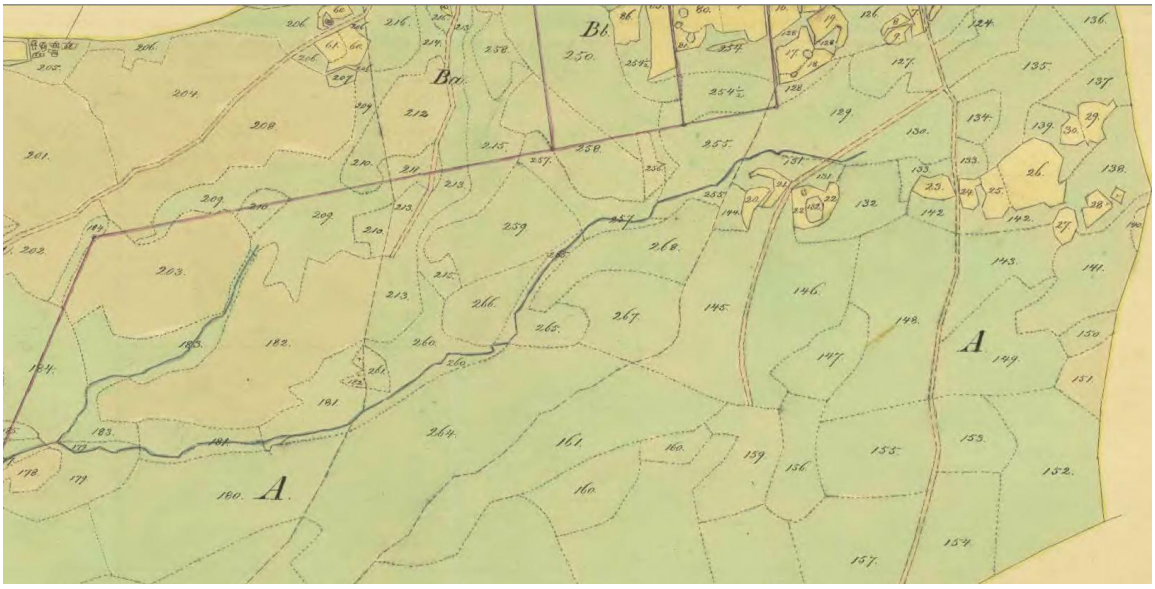

Utsnitt ur "Charta öfver Inägorne till Hemmanen N:ris 2 & 4 Timrilt" upprättad i samband med laga skifte 1837 av lantmätare H.F. Löhr. ©Lantmäteriet

2.3 Beskrivning av bevarandevärden

Biologiska värden

Reservatet ligger i ett mosaikartat landskap av betesmarker, åkrar, lövskogar, myrmarker och granplanteringar. I trakten har ett stort antal rödlistade och regionalt intressanta arter kopplade till lövskog hittats (se bilaga 4). Reservatets högre naturvärden utgörs av bok- och ekskog med uppemot 170-åriga träd och rikligt med stående och liggande död ved. Vissa träd är mycket grova och hyser en värdefull kryptogamflora. Marken är sluttande i sydvästlig riktning. Fuktighetsgradienten går från torr-våt där en skogsbäck och fuktigare stråk skapar en variationsrik miljö med förutsättningar för många olika arter. I reservatet förekommer 7 rödlistade och 7 regionalt intressanta arter, däribland koralllticka (NT), gröngöling (NT), rostfläck (NT) samt fällmossa, den senare förekommer rikligt på ett stort antal stammar.
I väster ligger ett utpekad naturvärdesobjekt som utgörs av hedartad bokskog. Gallring har gjorts och de ca 170-åriga likåldriga bokarna står glest. Tillgången av död ved är god och här har bl.a. den av gammal lövskog beroende jättesvampmalen (NT) hittats. Längs med stengärdesgården som avgränsar reservatet norrut växer flera äldre grova bok- och ekträd, inte minst i östra delen av reservatet som är utpekad nyckelbiotop med fynd av signalarter som glansfläck och rostfläck.
I södra och sydvästra delen av reservatet är marken våt och alsumpskog tar vid. Mängden död ved är här god och alsocklar är välutvecklade.
Märkesbäcken som rinner genom reservatet mynnar i sydväst ut i Lillesjön som tillhör Fylleåns huvudavrinningsområde.

Geologiska värden

Reservatet utgörs av moränmark med inslag av torv i den västligaste delen. Bergarten utgörs huvudsakligen av sur leukogranitisk gnejs.

Kulturhistoriska värden

I angränsande områden finns flertalet stenåldersfynd i form av flintyxor och boplatser. Dessutom står strax utanför reservatet Dörastenen, vilken i folkmun går under det mer fantasieggande namnet ”offerstenen”. Stengärdesgårdar löper genom reservatet.

Friluftsvärden

En trevlig bokskog att besöka och promenera i, men utan anlagda stigar. En mindre parkering finns i östra delen av reservatet. Naturreservatet Timrilt ligger strax väster om riksintresset för friluftsliv Simlångsdalen-Fylleåns dalgång (FN 12), där olika vandringsleder finns anlagda.

Prioriterade bevarandevärden

Ädellövskog med gamla träd, död ved och fuktstråk. Kryptogamflora och insekter beroende av gammal lövskog.

2.4 Referenser

Bengtsson, E. 1995. Historiskt kartöverlägg. Kulturmiljöenheten, Länsstyrelsen i Hallands län.

Larsson, K. och Simonsson, G. 2003. Den halländska skogen – människa och mångfald. En underlagsrapport till en regional strategi för skogsskydd. Länsstyrelsen i Halland, Halmstad. Meddelande 2003:7. 74 s.

Löhr, H.F. 1837. Timbrilt n:ris 2 och 4 laga skifte på inägorna och stängseldelning (Karta akt 13-BRE-55, Lantmäteriet).

Malmström, C. 1939. Hallands skogar under de 300 senaste åren. Meddelande från statens Skogsförsöksanstalt 31: 171-300.

Mathiasson, M., Bengtsson, S., Flodin, L-Å. och Paulsson, I. 2006. Strategi för formellt skydd av skog i Halland. Länsstyrelsen i Halland och Skogsstyrelsen, Halmstad. 77 s.

Bokstam draperad med signalarten fällmossa. Foto: Jonas Sundell Eklund

3. Skötsel av området

3.1. Generella riktlinjer

Reservatet ska skötas enligt de principer som anges i kapitel 1 *Syftet med naturreservatet*. Några skötselprinciper av generell betydelse kommenteras nedan.

Granröjning och kalavverkning
Ädellöv ska vara de dominerande trädslagen i Timrilt. Hela området hålls kontinuerligt fritt från gran då den utgör ett konkurrenshot mot de prioriterade lövträden. I områden som är planterade med gran avvecklas granarna snarast så att förutsättningar för lövskog skapas. Granar som är för stora för att röjas eller står för svårtillgängligt för att avverkas kan avvecklas genom ringbarkning. Angränsande naturvärdesobjekt och nyckelbiotop får inte ta skada. Vid kalavverkning kan oönskade effekter uppstå på angränsande naturskog, t.ex. stormfällningar och uttorkning och ska beaktas i planering av sådan åtgärd.

Värna om gamla ädellövträd och arter knutna till dessa miljöer
Eftersom det i reservatet såväl som i närområdet råder brist på ung och medelålders ek och bok för rekrytering kan det uppstå behov av åtgärder som syftar till att motverka generationsglapp och fragmentering. I reservatet kan vid behov utföras försiktig ljushuggning vid gamla eller senvuxna ekar samt rekryteringsträd.
Metoder för att motverka ålderglapp genom veteranisering får användas. Denna typ av åtgärd används för att skapa substrat av död ved av olika kvalitéer, rikbarkskvalitéer och mulmfyllda stamhåligheter vars syfte är att gynna kryptogamer och andra arter som är bundna till dessa nuförtiden ovanliga miljöer.

Värna om död ved i olika stadier

Ingen lövved får föras ut ur reservatet.

Skogsbäcken
I öst-västlig riktning rinner Märkesbäcken genom reservatet. God hänsyn ska tas vid åtgärder så att funktion i kantzoner och vattenkvalité inte försämras.

Diken
Ett antal anlagda diken förekommer i reservatet. Möjlighet finns att fylla igen dessa om det inte skadar kringliggande fastigheter.

Främmande arter
Om främmande arter upptäcks i reservatet, bör de bekämpas om de riskerar att påverka de naturvärden som reservatet avser att bevara. Bekämpning ska dock endast ske om det finns förutsättning att med rimlig ekonomisk insats begränsa artens förekomst i reservatet. Bekämpning kan även ske om det finns nationellt intresse av att bekämpa arten, under förutsättning att det inte motverkar reservatets syfte.

Utsättning av arter
Nationellt hotade arter som är knutna till reservatets naturtyper, där utsättningar krävs för att stärka artens möjlighet till långsiktig överlevnad i länet, kan sättas ut i området under förutsättning att det inte motverkar reservatets syfte.

3.2 Skötselområden

Reservatet är indelat i 2 skötselområden redovisade på skötselkarta Bilaga 2C.

SKÖTSELOMRÅDE 1: ÄDEL-/TRIVIALLÖVSKOG – RÖJNING BARR

Avdelning: 1,2,4,5,6,7

Areal: 14 hektar

Beskrivning: Området utgörs av lövskog, dominerad av bok. Många stora och grova ekar och bokar, delvis nyckelbiotopklassad, står längs med stengärdesgården som utgör den norra gränsen av reservatet. Vissa av dessa ekar är försvagade eller riskerar att utkonkurreras av uppväxande gran eller bok. I östra delen av avdelning 2 är ett hygge upptaget med glest stående björk, bok, ek. I buskskiktet finns ungplantor av bl.a. björk, klibbal, asp, rönn, lönn, bok och hassel tillsammans med inväxande gran. Ingen föryngring av ek. I avdelning 4, som är utpekad som naturvärdesobjekt, breder en pelarsal av likåldrig bok ut sig. Mängden död ved är god och i luckor som bildas sker föryngring.
Avdelningar 6 och 7 är betydligt blötare och har alsumpskogskvalitéer. Imponerande alsocklar finns fr.a. i gränsen mot söder. Öster om parkeringen finns avdelning 1 med blandlövskog på fuktig mark i gränsen till söder och stora grova bokar och ekar på den torrare delen i norr. Tillgången på död ved i skötselområdet är måttlig till god.

Mål: Gammal ädellövskog dominerad av bok och/eller ek med inslag av lövsumpskog och blandlövskog. Förekomsten av gamla träd, död ved och kryptogamer som signalerar naturvärden ska vara rik. Ljusöppnare delar med gamla grova ekar och bokar ska finnas likväl som gläntor och mer sluten skog. Målet är en mer allåldrig skog där gran inte utgör en konkurrens för lövträden.

Åtgärder:

- Gran och eventuella andra främmande trädslag bekämpas löpande. Dessa kan med fördel ringbarkas och lämnas. Små granar kan röjas och lämnas på plats.
- Brunnsröjning/ringbarkning kring träd av hög ålder eller med värdefull kryptogamflora om dessa hotas av inväxande träd.
- För att minska åldersglappet i skogen får veteranisering av yngre träd ske.
- Om möjlighet finns kan området hägnas in och hållas med betesdjur.

SKÖTSELOMRÅDE 2: GRAN - FÖRYNGRINGSAVVERKNING

Avdelning: 3

Areal: 3,8 hektar

Beskrivning: Skötselområdet består av planterad gran, 55 år gammal. Enstaka bokar finns insprängda i beståndet, likaså öppna, fuktigare områden med björnmossa och triviallöv. I den östra delen finns ett djupt dike.

Mål: Naturligt föryngrad blandlövskog med betydande inslag av bok och ek. Gran ska inte finnas i någon betydande mängd. Långsiktigt är målet en sammanhängande skogsmark med mångformigt och allåldrigt bestånd. Flertalet äldre träd och stora mängder död ved i form av lågor, torrträd, grenar och högstubbar ska finnas.

Åtgärder:

- Avverkning av all gran, som ska köras ut ur naturreservatet.
- Vid avverkning ska så mycket lövträd som möjligt sparas.
- Självsådd av lövträd, men för att gynna bok och ek kan även stödplantering av dessa med lokalt material ske.
- För att skydda uppväxande löv får viltstängsel sättas upp, alternativt minihägn runt ekar.
- Vid behov röjning av ungskog som gynnar variation av trädslag, luckor/dungar, ålder och vitalitet. Brunnsröjning kan ske runt enskilda träd för att gynna kronutveckling.
- All uppväxande gran röjs kontinuerligt.
- Diken bör läggas igen.
- På längre sikt ska området skötas som Skötselområde 1.

Ensam bok insprängd i tätt granbestånd och spår efter hackspett. Foto: Jonas Sundell Eklund

4. Friluftsliv och turism

En parkeringsplats för två-tre bilar planeras inom naturreservatet, se karta 2G. I anslutning till parkeringsplatsen skall det finnas en informationsskylt. Här ska besökare kunna läsa om området samt informeras om reservatets föreskrifter riktade till allmänheten.

Åtgärder

- Anläggning av parkeringsplats och utplacering av informationsskylt.

5. Tillsyn, dokumentation och uppföljning

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Länsstyrelsen ansvarar för regelbunden tillsyn av reservatet.

6. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Skötselområde	Prioritet	Finansiering
Granavverkning	Snarast	2	1	Vårdanslaget
Röjning av invandrande gran och främmande trädslag	Löpande vid behov	Hela reservatet	2	Vårdanslaget
Stödplantering, stängsling, röjning av ungskog	Vid behov	2	2	Vårdanslaget
Beteshållning	Vid behov	Hela reservatet	3	Vårdanslaget
Utmärkning av reservatets gränser	Snarast	Hela reservatet	1	Vårdanslaget
Skapande av död ved/veteranisering	Vid behov	Hela reservatet	2	Vårdanslaget
Iordningställande och underhåll av p-plats och uppsättning av informationstavla	Snarast, därefter vid behov	Se karta 2G	1	Vårdanslaget
Brunnsröjning/ ringbarkning kring värdefulla träd	Vid behov	1	2	Vårdanslaget
Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder	Enligt uppföljning -plan	Hela området	3	Vårdanslaget